

PROJEKTRAPPORT FÖR PERIODEN VT19-VT20

Samordnare för unga i riskzon

SSPF och Sociala insatsgrupper

2020-09-16
Hanna-Liisa Juntti

Sammanfattning

Följande rapport presenterar resultat av implementering och utveckling av samverkansformerna SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritidssektor) och Sociala insatsgrupper (SIG) under ledning av socialtjänsten och samordnaren för unga i riskzon i Nacka kommun. Projektet startade upp i januari 2019.

SSPF är en samverkansform som syftar till att tidigt upptäcka och erbjuda stöd till ungdomar i riskzon för kriminalitet och/eller missbruk. Samverkan sker på organisatorisk nivå (SSPF-forum) samt på individnivå (SSPF-team). SIG är en samverkansform på individnivå för ungdomar som påvisar risker att utveckla en kriminell livsstil. SSPF syftar till att erbjuda ungdomar stöd innan problemen växer sig så pass stora att socialtjänsten behöver kliva in med mer omfattande insatser. SIG syftar till att samordna stödet runt de ungdomar som är aktuella på socialtjänsten och löper högre risk för kriminell utveckling. Gemensamt för båda samverkansformer är bruten sekretess mellan aktörer som behöver samarbeta och att samverkan sker under ledning av samordnaren för unga i riskzon.

SSPF

Sedan uppstart i januari 2019 har 39 ungdomar aktualiserats för SSPF-samverkan varav 30 pojkar och 9 flickor och 14 av dem har avslutats. Skola har aktualiserat flest ungdomar i riskzon men samtliga aktörer har kunnat identifiera och aktualisera samverkan - ungdomarnas behov syns på flera arenor. Skola och socialtjänst är de aktörer som genomfört flest åtgärder och en tredjedel av ungdomarna har efter aktualisering beviljats biståndsbedömda insatser från socialtjänsten. Det har gjorts samverkansplaneringar för alla ungdomar som identifierats inom forumet. När SSPF inte varit rätt form av stöd har annat stöd av någon eller flera av aktörerna erbjudits.

Förändringsprocesser för unga i riskzon är långa där följsamhet och flexibilitet är viktigt för både ungdom och verksamheterna där ungdomen befinner sig. Det behöver ses över när och för vilka ungdomar SSPF-samverkan är som mest effektiv och om projektet ska breddas att även innefatta uppföljning av ungdomar som är aktuella på socialtjänsten men har behov av lokal SSPF-samverkan. En nöjdhetsundersökning är pågående, hittills har det inkommit några svar. För att förbättra SSPF-arbetet behöver fortsatta uppföljningar genomföras. Samverkan inom områdena skola och fritid behöver utvecklas för att kunna erbjuda och verkställa stöd runt ungdomar med en problematisk skolfrånvaro i kombination med avsaknad av en regelbunden och konstruktiv fritidssysselsättning. Projektet i sin helhet skulle gynnas av att en generell samverkan likt den i Saltsjö-Boo etableras i övriga lokalområden, särskilt där brottsstatistik relevant för ungdomsbrottslighet är högre.

SIG

Vid uppstart av en pilot av SIG under 2019 önskade polisen att 9 ungdomar prioriterades för samverkan. Av dessa samtyckte 5 ungdomar till att ingå i SIG-samverkan varav 2 avslutades då målen bedömdes uppnådda och risken för att utveckla en kriminell livsstil bedömdes mycket låg. De flesta av ungdomarna har varit i behov av en ungdomscoach¹ som stöd i vardagen för att nå de delmål som satts upp inom SIG. Den största utmaningen har varit att få ungdomarna att samtycka till kontakt med polis. Samtliga ungdomar har haft narkotikarelaterad problematik och saknat sysselsättning, varit utskrivna från gymnasieskolor eller haft omfattande skolproblematik. De har haft en stark önskan om jobb på heltid eller deltid och har haft svårigheter att få och behålla ett arbete. En nämndövergripande samverkan inom kommunen är relevant då ungdomarnas behov rymmer under flera ansvarsområden. Fler vägar ut till studier och arbete bör vara ett prioriterat utvecklingsområde framöver då ungdomarna närmar sig ett vuxenliv.

¹ Särskilt kvalificerad eller kvalificerad kontaktperson

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och syfte.....	5
2	Mål.....	6
2.1	Effektmål.....	6
2.2	Projektmål	6
3	Metod.....	7
3.1	SSPF.....	7
3.2	SIG.....	7
3.3	Övrig samverkan, samordning och kommunikation.....	8
4	Resultat.....	8
4.1	SSPF.....	8
4.2	Resultat i förhållande till risker, förutspådda kostnader och avgränsningar i projektdirektivet.....	11
4.3	SIG.....	12
4.4	Resultat kopplat till övrig samverkan	13
5	Erfarenheter, observationer och slutsatser	13
5.1	SSPF.....	13
5.2	SIG.....	15
6	Förslag på fortsättning och förbättringar	15

I Bakgrund och syfte

2017 fattade Nacka kommun beslut om att se över arbetet med tidig upptäckt och förebyggande arbete med unga i riskzon för kriminalitet och droger i syfte att ge stöd till dem och deras nätverk samt för att öka tryggheten i samhället. Under året hade det inkommit oro kring grupperingar av ungdomar och kriminella individer i olika kommundelar som medfört ökad otrygghet.

Det fattades beslut om att skapa tjänsten ”samordnare för unga i riskzon” med uppdrag att samordna det övergripande arbetet kring unga i riskzon för att förhindra och minimera ungdomars brottslighet, drogmissbruk och andra riskbeteenden. Samordnaren skulle skapa strukturer för att implementera, utveckla och följa upp SSPF samt Sociala insatsgrupper – arbetsätt som ska minska risker för att unga hamnar i kriminalitet. Samordnaren ska också vara sammanställande gentemot polis, skola, fritidssektor och andra verksamma aktörer som ingår i arbetsgrupperna. Samordnaren ska hålla berörda aktörer, enhetschef och politiker uppdaterade kring hur situationen för ungdomar i riskzon ser ut i Nacka. Samordnaren ska säkerställa och följa upp att rätt funktioner samverkar runt ungdomen.

SSPF - samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritidssektor

SSPF syftar till att unga personer som befinner sig i riskzon för att utveckla kriminalitet och/eller missbruk snabbt ska upptäckas och erbjudas stöd. SSPF är huvudsakligen en modell för samverkans- och mötesstrukturer mellan berörda professioner runt en ungdom. SSPF har sitt ursprung i Danmark, men har i ett antal svenska kommuner anpassats till den nationella och lokala idén om brottspreventiv samverkan².

En pilotomgång av SSPF i Saltsjö-Boo genomfördes under 2018 innan samordnaren för unga i riskzon tillsattes.

SIG - Sociala insatsgrupper

Enligt regeringens förslag (Ju2011/1906/KRIM) är sociala insatsgrupper en lokal samverkansform där insatserna för unga i riskzon att återfalla i allvarlig brottslighet koordineras på individnivå, under ledning av socialtjänsten, där alla berörda myndigheters representanter tillsammans med den unge deltar i ett nätverk³. Ungdomens hela situation behöver bli belyst och ska leda till att ungdomen inte fastnar i kriminalitet.

² <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:910402/FULLTEXT01.pdf>

³ <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20067/2016-2-11.pdf>

2 Mål

2.1 Effektmål

Bästa utveckling för alla

Målet är att alla som bor i Nacka får bästa möjliga förutsättningar för sin utveckling. Brottslighet har stora konsekvenser för barn och unga såväl när de utsätts för det som när de själva begår brott. Det är därför viktigt med ett övergripande och sammanhållet stöd till unga som befinner sig i riskzonen för kriminalitet. Målet med projektet är att ungdomarna får ett sammanhållet stöd av berörda myndigheter och samhällsaktörer för att minska risken för framtida kriminell utveckling.

Stark och balanserad tillväxt

Målet är att alla aktörer runt en ungdom ska samarbeta effektivt för att motverka fortsatt riskbeteende. Metoderna förväntas bidra till kommunens mål kring social hållbarhet för alla Nackabor.

Maximalt värde för skattepengarna

Kostnaderna för när en individ hamnar i utanförskap och kriminalitet är höga för samhällets offentliga, privata och ideella verksamheter. Målet är att samordnade, tidiga insatser riktade mot målgruppen minskar kommunens kostnader på kort och lång sikt. På kort sikt sker det bland annat genom att motverka ungdomsbrott och på längre sikt en stor besparing i form av förlorade skattepengar, ökade kostnader för insatser, bidragsberoende m.m.

2.2 Projektmål

Mål	Indikator	Aktivitet
Ett strukturerat arbete med stöd och uppföljning gör att inga ungdomar i riskzon radikaliserar eller hamnar i grov kriminalitet (BRÅ)	Årlig ökning av insatser för ungdomar i riskzon	Kartläggning av hur stort antal individer det rör sig om Uppföljning genom SSPF
Ungdomarna får ett sammanhållet stöd av berörda myndigheter och samhällsaktörer (Socialnämnd)	Andel barn och föräldrar som tycker att samverkan genom SSPF gjort att de fått den hjälp som de är i behov av	Utvärdering av ungdom och föräldrar
SSPF ska genom samarbete och samverkan vända en negativ utveckling för barn och ungdomar	Skyddsfaktorer ska stärkas och riskfaktorer minimeras	Antalet individer ska minska utifrån bassiffra

3 Metod

3.1 SSPF

SSPF-samverkan sker på tre nivåer: styrgrupp, arbetsgrupp (SSPF-forum) och individgrupp (SSPF-team).

Styrgrupp

Styrgruppen identifierar behov och fastslår strategier och mål samt rapporterar lägesbilden till kommunens brottsförebyggande råd. Styrgruppen träffas två gånger per termin och består av chefer från socialtjänst, välfärd samhällsservice, juridik och kansli, kommunala fritidsgårdar, polis och välfärd skola.

SSPF-forum

Arbetsgruppen sammanställer lägesbilder samt kartlägger trender, tendenser och identifierar ungdomar i riskzon och sätter deras behov i fokus. Deltagarna fungerar som ett rådgivande organ till eventuella åtgärder och insatser. Arbetsgruppen träffas en gång i månaden och består av deltagare med beslutsmandat från kommunens samtliga högstadieskolor, socialtjänst (myndighet och öppenvård samt förebyggande verksamheter), polis och kommunens fritidsgårdar. Andra aktörer och viktiga samarbetspartners likt trygghetsvärdar eller föreningsliv kopplas på vid behov.

SSPF-team

Samverkan på individnivå där berörda aktörer från SSPF-forum deltar tillsammans med ungdom och föräldrar. Behov och åtgärder koordineras på individnivå där samordnaren för unga i riskzon är sammankallande. Mötesfrekvens efter behov. SSPF-samverkan avslutas när skyddet har ökat, behov av sammanhållen samverkan inte längre bedöms föreligga eller om samverkan inte bedöms vara rätt form av stöd för den enskilde.

3.2 SIG

Beredningsgrupp

Socialtjänst och polis samverkar på strategisk nivå för att identifiera ungdomar i behov av SIG och välja ut vilka som kan erbjudas stödet. Träffarna sker regelbundet för att hålla lägesbilderna aktuella.

SIG-team

Samverkan på individnivå där berörda aktörer deltar, dock alltid polis, socialtjänst och skola eller annan sysselsättningsaktör samt ungdom och föräldrar. MiniMaria, trygghetsvärdar och fritidsgårdar är exempel på aktörer som deltar när behov finns. Initialt träffas deltagarna 1-2 gånger per månad i strukturerade mötessammanhang och därefter vid behov. SIG-samverkan avslutas när målen är uppnådda och riskerna kopplat till återfall i kriminalitet bedöms ha minskat tillräckligt eller när behov av en tät, sammanhållen samverkan inte bedöms föreligga.

3.3 Övrig samverkan, samordning och kommunikation

Lokala brottsförebyggande råd

Samordnaren för unga i riskzon deltar i kommunens lokala brottsförebyggande råd för att ha uppdaterade lägesbilder och kunna samverka med relevanta aktörer i frågor som rör det socialt brottsförebyggande arbetet med ungdomar i riskzon. Lägesbilder och behov förs tillbaka till SSPF-forum och socialtjänst.

Barn- och ungdomsfokus

Samordnaren för unga i riskzon deltar i Ungdomsteamet/Polarna Nackas samverkansforum för främjande och förebyggande insatser för barn och ungdomar i varje lokalområde i Nacka.

Uppdatera berörda aktörer

Samordnaren för unga i riskzon rapporterar till BRÅ och socialnämnd vid behov. Information om SSPF och SIG finns på Nacka.se. En folder med information om stödet SSPF kan ge finns tillgänglig för varje verksamhet som ingår i samverkan och kan delas ut till föräldrar och ungdomar.

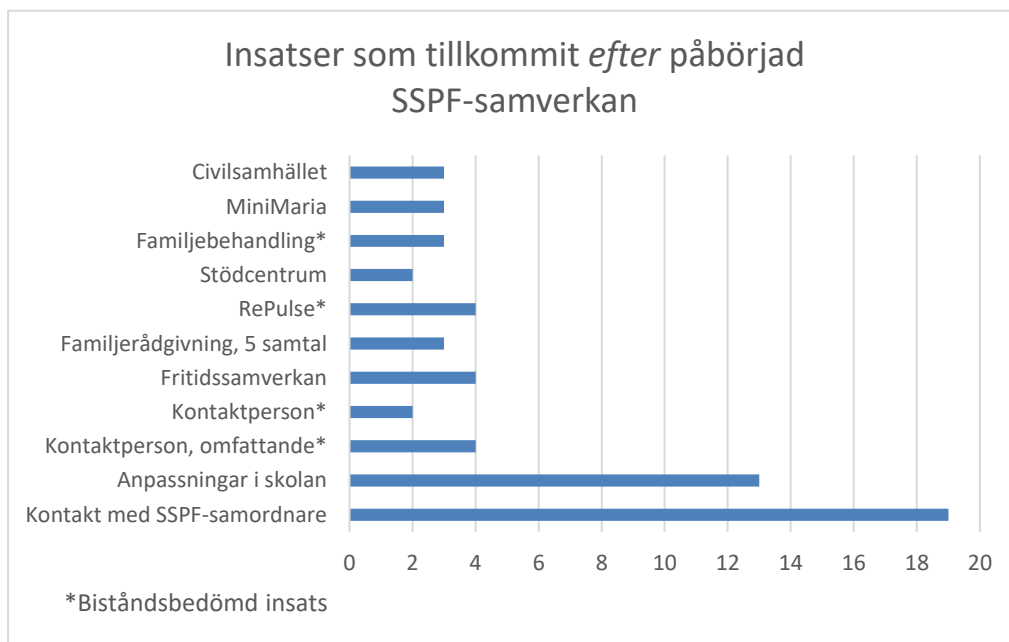
4 Resultat

4.1 SSPF

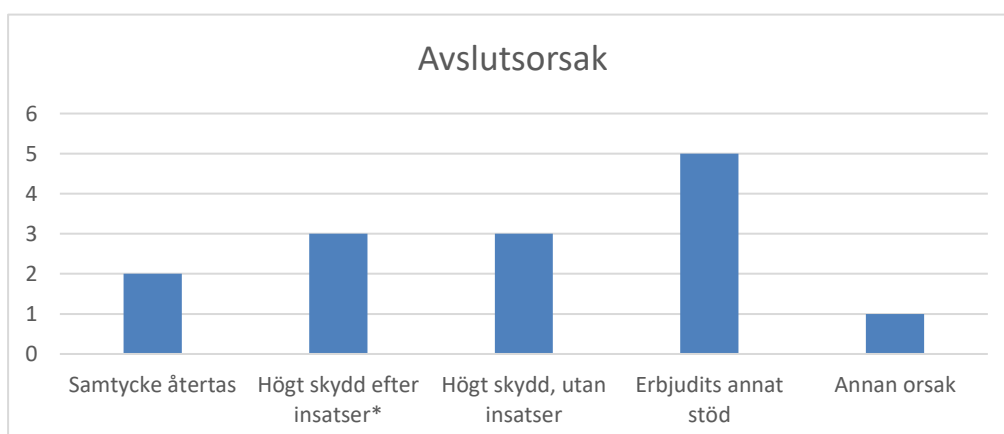
Under uppstartsarbetet för SSPF arbetades det med fokus på vilka risker och skydd som är kopplade till kriminalitet samt vilka ungdomar som forumet därför ska rikta stödet mot. I februari 2019 bedömdes en handfull ungdomar i varje högstadieskola i Nacka vara i möjligt behov av SSPF vilket gav en fingervisning för hur behovet av resurser kunde se ut. Arbetsgruppen har träffats en gång i månaden sedan januari 2019 med undantag från uppehåll under sommarlov.

- Sedan uppstart av SSPF i januari 2019 har totalt 39 ungdomar aktualiserats för samverkan inom forumet, dvs. föräldrar till dessa 39 ungdomar har samtyckt till att bryta sekretessen mellan aktörer inom forumet och åtgärdsplaner för förändring till ökat skydd på individnivå har upprättats. Antal ungdomar och föräldrar som fått erbjudande om att ta stöd av SSPF men tackat nej eller erbjudits hjälp av endast en aktör inom forumet har inte räknats.
- 2019 aktualiserades 22 ungdomar och fram till 1 juli 2020 hade ytterligare 17 ungdomar aktualiserats.
- Av de 39 aktualiseringarna är 30 pojkar och 9 flickor.
- Samtliga aktörer har initierat samverkan på individnivå och av dessa har skolan stått för flest aktualiseringar. Ungdomar som aktualiseras är vanligtvis identifierade som ”i riskzon” av fler aktörer än den aktualiserande – ungdomarnas behov syns på flera arenor.

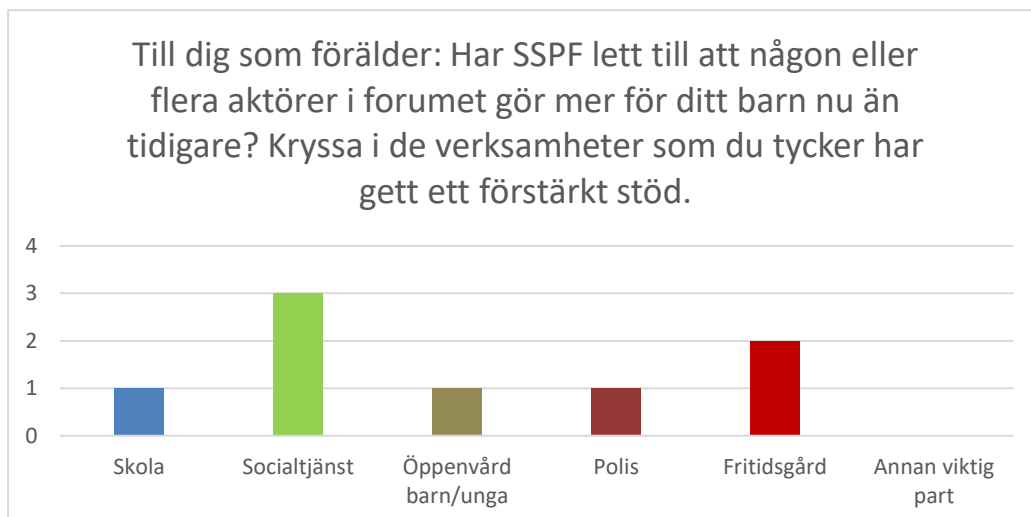
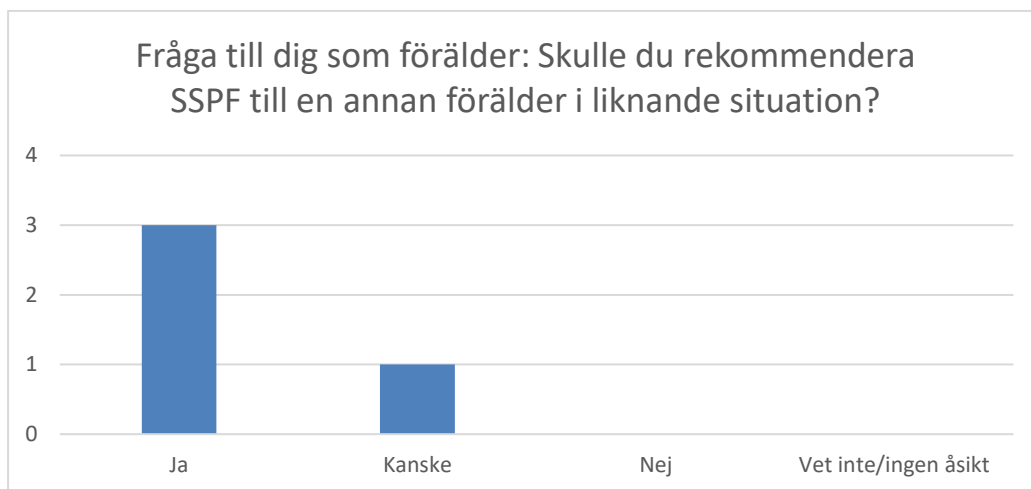
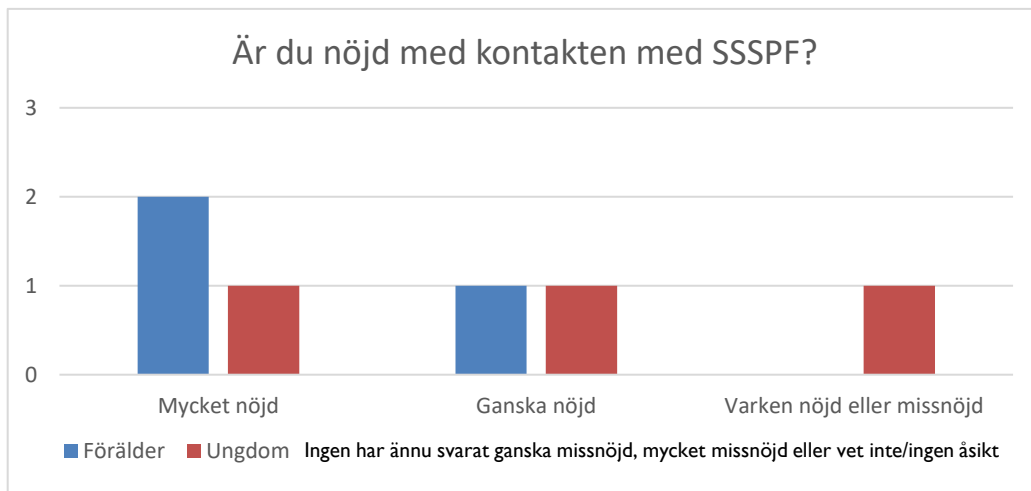
- Analys över vilka åtgärder som föreslagits och genomförts påvisar att skola och socialtjänst, genom service eller bistånd, genomfört flest åtgärder.
- Analys över problematik och förslag till åtgärder visar att ungdomarna många gånger har mycket hög skolfrånvaro, en anpassad skolgång och en problematisk fritid kombinerat där vem som ansvarar för att sätta in åtgärder inte är självklart.
- En tredjedel av ungdomarna inom SSPF har beviljats biståndsbedömda insatser efter aktualisering i forumet. Hälften av dessa insatser är omfattande och mer kostsamma så som intensivare former av familjebehandling eller särskilt kvalificerade kontaktpersoner med många timmar. Andra hälften består av mindre omfattande och mindre kostsamma insatser såsom mindre timmar med kontaktperson eller det manualbaserade programmet RePulse.

- 14 ungdomar har avslutats, dvs. deras situation följs inte längre upp gemensamt inom forumet. 9 av ungdomarna under 2019 och 5 under 2020. 6 har avslutats då skyddet bedömts högt och samverkan ej längre nödvändig, 5 då ungdomarna bedömts vara i behov av annat stöd (vanligtvis stöd från socialtjänst), 3 av andra orsaker.

- Utvärdering gällande hur nöjda ungdomar och föräldrar är med SSPF pågår löpande. Utvärderingen ska sättas i perspektiv till projektmålen ”ungdomarna får ett sammanhållet stöd av berörda myndigheter och samhällsaktörer” och ”SSPF ska genom samarbete och samverkan vända en negativ utveckling för barn och ungdomar”. Svartsfrekvensen är fortsatt låg varför resultaten bör redovisas i ett separat sammanhang när bredare underlag finns. Ögonblicksbilder av undersökningen har redovisats för BRÅ i april 2020. Tabellerna nedan är utdrag ur pågående uppföljning.

4.2 Resultat i förhållande till risker, förutspådda kostnader och avgränsningar i projektdirektivet

Risk: Samverkan prioriteras inte på grund av hög arbetsbelastning i verksamheterna

Närvaron i arbetsgruppen har varit hög. Samtliga högstadieskolor i Nacka, kommunala och fristående, är kallade och samverkanskontakt etablerad. Ett par mindre friständeskolor deltar inte alls medan andra endast deltar vid behov. Samtliga kommunala skolor deltar.

För att kunna hålla ett högt deltagande har mötesdag för forumet blivit rörligt och är inte längre knutet till onsdagar. Det möjliggör för aktörer att kunna delta i högre utsträckning än tidigare. Tiden för forumet har förlängts, dels för att ha tid att arbeta med ett ökat antal ungdomar och för att aktörerna ska kunna delta på den del av mötet som berör deras verksamhet.

För att kunna hålla effektiva möten har deltagare i forumet justerats. Ledande befattningar i respektive verksamhet fördelar mandat och beslut om vem som deltar, det har inneburit att tjänstemän som är närmre verksamheten har deltagit istället för chefer då det bedömts gynna syftet med forumet.

Avgränsning: Ungdomar som ingår i SSPF ska inte vara aktuella inom myndigheten

En fjärdedel av ungdomarna som aktualiserats inom SSPF har därefter utretts hos socialtjänsten. Flera av de ungdomarna har fått biståndsbedömda insatser beviljade. Risk- och skyddsbedömningar samt åtgärdsplaner upprättade inom forumet har uppmärksammat behov av insatser från socialtjänsten. Vid aktualisering hos socialtjänsten har beslut fattats huruvida SSPF-samverkan bör fortsätta eller ej.

Flera ungdomar som aktualiserats inom SSPF har varit aktuella på socialtjänsten. Flera aktualiseringar har gjorts på initiativ av någon av aktörerna i forumet och det har varit först när sekretessen brutits som det blivit känt för verksamheterna att barnet har insatser från socialtjänsten. Vid de situationerna har samverkansbehov på individnivå mellan aktörerna och socialtjänsten utretts och därefter har beslut fattats om SSPF-samverkan ska fortgå eller om samverkan ska ske i någon annan form.

Vid några tillfällen har socialtjänsten aktualiserat ungdomar som är pågående för utredning eller insats. Detta då socialtjänsten sett behov av tät och regelbunden samverkan med SSPF-aktörer då ungdomen till stor del befunnit sig på deras arenor. Att ingå i SSPF-teamet har då bedömts mer effektivt än att socialtjänsten skulle initiera liknande samverkan på individnivå med samma aktörer som naturligt ingår i SSPF.

Flera av ungdomarna som är aktuella inom SSPF återkommer till socialtjänsten i form av anmälningar och förhandsbedömningar i och med sina riskbeteenden, även under SSPF-samverkan. Då kan SSPF användas till att samordna stödet tätt efter att situationer uppstått eftersom hela ungdomens situation är belyst.

Prioritering: ungdomar som går på högstadiet kommer i första hand prioriteras i projektet

Under samverkan uppkom aktörerna med behov av att kunna samarbeta runt yngre åldrar då riskerna kopplat till kriminalitet och droger kan synas tidigare än i högstadiet. Då projektets aktörer haft utrymme och organisatoriska möjligheter att möta det behovet har föräldrar till barn i mellanstadiet kunnat erbjudas SSPF-samverkan. Forumet har också öppnat för att skolor med elever på mellanstadiet som ser ett behov av SSPF-samverkan kan delta regelbundet.

Resurser och kostnader

När ungdomar som ingår i SSPF aktualiseras, risker blir kända och behov identifieras behöver socialtjänsten bevilja insatser. SSPF-samverkan kan bidra till att ungdomar som annars skulle bli utan stöd identifieras och erbjuds insatser. Att stärka skyddsfaktorer runt unga i riskzon för kriminalitet eller missbruk och erbjuda ett prosocialt alternativ till de kriminella och destruktiva miljöerna innebär också att skapa insatser och genomföra åtgärder. SSPF-samverkan leder sannolikt till ökade kostnader för socialtjänsten på kort sikt. Även de andra aktörerna, exempelvis skolan, kan se ökade kostnader då de behöver göra anpassningar i verksamheterna för att möta ungdomarnas behov och gemensamt uppsätta mål. På lång sikt kan det dock leda till minskade kostnader för hela samhället.

Under 2020 anställdes ytterligare en samordnare i riskzon för att kunna möta det ökade behovet av samordning inom SSPF och SIG då antalet identifierade ungdomar i behov av samordningen ständigt ökat.

4.3 SIG

- Vilka ungdomar som bedöms vara i behov av SIG väljs ut i samverkan mellan polis och socialtjänst. Samtliga ungdomar som polisen önskat prioritera är kända av socialtjänsten. Några ungdomar har valts bort då andra insatser på socialtjänsten bedömts ge bättre stöd. Några har tackat nej till SIG-samverkan då de inte vill samverka med polis.
- Under 2019 har en pilotomgång med 5 ungdomar inom SIG genomförts. Några har avslutats för att SIG-insatsen bedömts uppnå målen, ungdomarna är inte längre i behov av den sammanhållna samverkansstrukturen och har inte misstänkts för nya brott under ett år. Några ungdomar har inte återfallit i någon form av brottslighet efter genomförd SIG-samverkan medan andra senare har misstänkts för ringa brott.
- Under 2020 har två ungdomar aktualiserats för SIG-samverkan. Samverkan är i uppstartsfas och resultat redovisas i nästkommande sammanställning.
- I maj 2020 anställdes ytterligare en samordnare för unga i riskzon vilket möjliggör för SIG-projektet att växa i deltagare och resultat.

4.4 Resultat kopplat till övrig samverkan

En strukturerad uppföljning med fokus på vad för effekt samordnarens deltagande i andra samverkanssammanhang likt de brottsförebyggande råden eller barn- och ungdomsfokus har inte genomförts. Vid uppföljning av implementering och processutveckling inom SSPF har det dock framkommit att deltagandet i dessa forum är viktiga för att få en samlad lägesbild som täcker hela Nacka och för att socialtjänsten ska vara representerad i rum där frågor som berör myndigheten kan lyftas. Behoven riskerar annars att inte komma till socialtjänstens eller samordnarens kännedom. Deltagande i dessa forum leder till att relationer mellan yrkesverksamma byggs upp och det förenklar kommunikationsöverföring.

Deltagandet i barn- och ungdomsfokus kommer framöver att kunna prioriteras i större utsträckning tack vare att ytterligare en tjänst som samordnare för unga i riskzon tillkommit.

Nätverksmöten och övrig samverkan

För att kunna göra huvuduppdraget, identifiera ungdomar i riskzon och erbjuda dem stöd, har samordnaren för unga i riskzon:

- deltagit på samverkansmöten i skolor på tjänstemanna- samt individnivå
- tillsammans med Ungdomsteamet/Polarna Nacka sammankallat till tre nätverksmöten för föräldrar till ungdomar i riskzon
- tillsammans med familjebehandlare från VSS sammankallat föräldrar till gemensamma råd- och stödsamtal.
- när Ungdomsteamet/Polarna Nacka, fritidsgårdar, trygghetsvärdar och skolor m.fl. har larmat för ökad orolighet har extra insatta möten genomförts för kartläggning, behovsbedömning och åtgärder. Sådana har genomförts i Saltsjö-Boo, Älta och Fisksätra och rapporterats till relevanta beslutsfattare.

5 Erfarenheter, observationer och slutsatser

5.1 SSPF

SSPF bedöms vara ett forum som yrkesverksamma med målgruppen samt föräldrar ser som hjälpsamt. Det framkommer under enklare processutvärderingar, i kontakt med föräldrar och det höga deltagandet på SSPF-forum samt ökning i aktualiseringar talar också för det. Aktörer viktiga i brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete bedömer SSPF och SIG som nödvändiga samarbeten för att förebygga att ungdomar fastnar i kriminalitet.

Det har visat sig att anpassningar inom programidén, forumet och av mötesstrukturen har behövt göras för att motsvara målgruppens behov. Justeringar har gjorts i samråd med samtliga verksamheter under projektidens gång.

När SSPF var i planeringsfas var tanken att framförallt skolan skulle identifiera ungdomar i riskzonen. Projektet har visat att samtliga aktörer som möter ungdomarna på sina arenor oftast uppmärksammar problematik och behov av stöd. Alla kan alltså bidra till att SSPF erbjuds till de familjer och ungdomar som kan behöva stödet även om skolan är en mycket viktig aktör i identifierings- och åtgärdsarbetet.

Sett till hur många som aktualiserats och avslutats samt när det har skett så kan slutsatsen dras att SSPF-samverkan och förändringsprocesser för unga i riskzon är långa och kräver följsamhet. Under aktualiseringstiden kan ungdomarnas situation bli bättre för att sedan bli sämre igen och nya åtgärdsplaner behöver göras. Att motivera ungdomar och föräldrar till att ta emot stöd kan också ta tid. Försvinner stödet för de ungdomar som har nära till riskmiljöer och destruktiva sociala kontakter för snabbt är risken för återfall hög. En fördel med SSPF är att forumet och aktörerna finns redo och tillgängliga när situationer uppstår och en samlad bakgrundsinformation finns lättillgänglig för snabbare beslut och åtgärder.

Projektresultaten visar också att samordnaren i många fall behöver ha tät kontakt med ungdom och familj, i alla fall inledningsvis, för att möjliggöra en verkningsfull SSPF-samverkan.

Vad som också syns i resultaten är att alla ungdomar inte bedömts vara i behov av SSPF-samverkan utan har länkats vidare till annat stöd och samverkan i andra former. Vissa av ungdomarna har varit i behov av ett mer omfattande stöd från socialtjänsten medan andra ungdomar behövt bättre samverkan mellan ett par av aktörerna inom forumet, dock på grund av andra orsaker än oro för kriminalitet och missbruk, det vill säga forumets målgrupp. För att nyttja SSPF-samverkan bättre behöver tydligare behovsbedömningar göras och det behöver ses över hur ungdomarna som inte är i riskzon för kriminalitet eller droger får den samverkan som de kan vara i behov av.

Vid en analys av vilka åtgärder som föreslagits och genomförts på individnivå så är det skola och socialtjänst (på service eller genom bistånd) som genomfört flest åtgärder. Flera av ungdomarna har haft behov av omfattande stöd inom skola och i familjen. Samverkan inom SSPF-teamen har ibland behövt ske tätt och strukturerat över tid och strukturen har då kommit att likna SIG-samverkan.

De ungdomar som är fortsatt aktuella för SSPF har flera individuella behov av åtgärder för att skyddet ska öka och riskerna för kriminell utveckling ska minska. Majoriteten av ungdomarna har behov av åtgärder inom skolan samtidigt som de behöver ett prosocialt alternativ till sin tillvaro på fritiden. Idag är den starkaste drivkraften samvaron med vänner. Insatser för att samverka och aktivera civilsamhälle och föreningsverksamheter kan behövas.

Över tid blir det viktigare att utvärdera effekten av åtgärderna men då målet är att stödet ska leda till bestående förändring så blir utvärderingen mer intressant om det följas upp längre fram.

5.2 SIG

Genom att SSPF prioriterats enligt verksamhetsdirektiven har SIG-verksamheten av givna skäl givits mindre utrymme. Antalet ungdomar som ingått i Sociala insatsgrupper är i dagsläget fem. Utifrån arbetet med dessa har behovet av en tydlig arbetsfördelning mellan aktörer framkommit, men också vikten av SIG som en tvådelad verksamhet där samordnare utgör ena delen och ungdomscoach den andra. Detta då de flesta ungdomarna inom SIG har varit i behov av en ungdomscoach som stöd i vardagen för att nå de delmål som satts upp inom SIG. Det kan röra sig om stöd att tillgodogöra sig behandling på MiniMaria, stöd i skolfrågor eller genom förundersökningar.

Den största utmaningen för SIG-samverkan är att få ungdomarna att vilja samarbeta med polisen och att hitta en samverkansform som ungdomarna kan tillgodogöra sig.

Ungdomarna som erbjudits SIG har återkommande misstänkts för ringa brott eller något allvarligare brott eller dessa i kombination. Samtliga ungdomar har haft narkotikarelaterad problematik varför MiniMaria varit en viktig aktör i samarbetet.

De ungdomar som närmast sig 18 eller fyllt 18 har varit mest mottagliga för samverkan samt önskat fortsatt SIG-stöd efter 18-årsdagen. Samtliga ungdomar har saknat sysselsättning, varit utskrivna från gymnasieskolor eller haft omfattande skolproblematik. Samverkan med ansvariga för det kommunala aktivitetsansvaret och försörjningsstöd är därför viktigt. Samtliga ungdomar har haft en stark önskan om jobb på heltid eller deltid och har haft svårigheter att få och behålla ett arbete. Fler vägar ut till studier och arbete bör därför vara ett prioriterat utvecklingsområde framöver.

6 Förslag på fortsättning och förbättringar

Förslag på hur arbetet inom SSPF, SIG och samverkan i övrigt bäst fortgår ges nedan i punktform.

- Fortsätta SSPF-samverkan i rådande form, med gjorda anpassningar.
- Fortsätta att arbeta med samtliga ungdomar som aktualiseras för SSPF för att kunna säkerställa att ungdomarnas behov fångas upp. SSPF-insatser för ungdomar som inte är aktuella inom myndigheten ska alltid prioriteras för att kunna möta projektdirektivet ”ett tidigt och förebyggande arbete”. Ungdomar aktuella på socialtjänsten bör få ta del av SSPF-samverkan så länge behov av lokal samverkan finns och föräldrar önskar det stödet, detta dock endast så länge utrymme finns för samordnare att koordinera det stödet. Det kan samtidigt arbetas parallellt med att arbetsgruppen blir bättre på att identifiera vilka ungdomar som är i behov av just SSPF-stödet samtidigt som de ungdomar som har ett samverkansbehov av aktörer inom SSPF fast inte bedöms vara i riskzon för kriminalitet hänvisas rätt. Antalet situationer då aktörer, utan vetskap, aktualiserar ungdomar som redan mottar stöd på socialtjänsten bör kunna minska om samverkan mellan aktörerna förbättras utöver SSPF, där SSPF kan vara en hjälp till att kontaktvägar utvecklas. Målet

bör vara att antalet ungdomar som inte är aktuella på socialtjänsten ökar samtidigt som aktualiseringar minskar, förutsatt att rätt insatser kan ges på service.

- Fortsätta med deltagande inom de lokala brottsförebyggande råden och barn- och ungdomsfokus. Deltagandet knyter viktiga kontakter och underlättar kartläggning av ungdomsläget i Nacka samtidigt som socialtjänsten representeras när frågor berör myndigheten. Samverkan rörande ungdomar i riskzon ser idag olika ut i Nackas lokalområden och det kan göra att ungdomars behov i vissa områden osynliggörs, detta bör ses över.
- Fortsätta erbjuda utvärderingen till ungdomar och familjer som tagit del av SSPF. Hur och när utvärderingen görs kommer ses över för att få ett tydligare underlag vad gäller effekt och möjligheter till utveckling av SSPF.
- Genomföra processutvärdering av arbetsgruppen under 2020/2021.
- Att ungdomarna har stora skolsvårigheter i kombination med ostrukturerad fritid är ett stort dilemma. Faktorerna är enskilt och tillsammans mycket viktiga att arbeta med för att minska risken för kriminell utveckling. Att erbjuda ett alternativ till kriminella aktiviteter är avgörande för en positiv förändring. Ansvaret är delat över flera verksamheter och samverkan för att på gruppnivå öka skolnärvaro och minska destruktiv fritid bör ses över.
- För att kunna utvärdera projektets effektivitet behöver effektmål och projektmål specificeras ytterligare.
- Prioritera ökat SIG-deltagande under HT 20 och VT 21 för att hitta former för hur SIG bäst arbetas med i Nacka. Inom ramen för detta belysa och följa upp samordnarens och ungdomscoachens roller och behov av samarbete med varandra.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*